

Õiguskantsler

Hr Priit Tampere
juhatuse esimees
SA Viljandi Haigla
vmh@vmh.ee

Teie nr

Meie 07.05.2019 nr 7-9/181652/1902306

Kontrollkäik SA Viljandi Haigla Psühhiaatrikliiniku tuberkuloosiravi osakonda

Austatud härra Tampere

Õiguskantsleri nõunikud kontrollisid 12.11.2018 SA Viljandi Haigla Psühhiaatrikliiniku tuberkuloosiravi osakonda (edaspidi osakond).

Osakonnas on nüüdisaegsed seadmed nakkusohu ennetamiseks: kõigis palatites ja üldkasutatavates ruumides on kvartslambid ja ventilatsioonisüsteem. Personal kasutab nakkuse vältimiseks kaitsevarustust (kaitsefiltriga näomaskid, ühekordselt kasutatavad kitlid, kindad ja mütsid). Kasutatud kaitsevarustus hävitatakse Tartu Ülikooli Kliinikumi utiliseerimiskeskuses. Personalil on võimalik ennast tööandja kulul vaksineerida. Soositakse kõigi töötajate täiendusõpet. Personali infovahetus on hästi organiseeritud. Töötajad koostavad iga vägivallajuhtumi kohta põhjaliku raporti ning juhtunut arutatakse kogu meeskonnaga. Positiivne on, et osakonnas on sotsiaaltöötaja, kes aitab ravil viibivatel inimestel otsida elukohta või vajalikku hoolekandeaustust. Patsiendid kiitsid personali hoolivat ja mõistvat suhtumist.

Patsientide privaatsuse tagamiseks tuleks osakonna kõigi palatite akende ette paigaldada kardinaid. Abi kutsumise seadmed peavad olema töökorras. Kaaluda tuleb hooldajate tööd hõlbustavate abivahendite soetamist. Kaebuste kogumise kast peaks asuma osakonna igas sektsioonis.

Viljandi Haigla tuberkuloosiosakonda suunatakse patsiente ravile ka kohtumääruse alusel ([nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse](#) (NETS) § 5). Aastas tuleb ette üks kuni viis sellist juhtumit. Tuberkuloosiravi osakonnas on 29 voodikohta. Kontrollkäigu ajal olid kõik kohad hõivatud: naispatsiente oli üks, ülejäänud olid mehed. Tahtest olenematu ravi (kohtumääruse alusel) oli määratud ühele patsiendile.

Osakonnas ei ole eraldusruumi, samuti puuduvad vahendid mehaaniliseks ohjeldamiseks. Ohjeldamist psühhiaatrilise abi seaduse tähenduses ([PsAS](#) § 14) tuberkuloosiravi osakonnas ei rakendata. Juhul kui patsiendi käitumine muutub psüühikahäire tõttu ohtlikuks, viiakse ta psühhiaatrikliiniku akuutosakonda. Personali sõnul juhtub seda väga harva.

Päeval on osakonnas tööl üks meditsiiniõde ja neli hooldajat (08.00–20.00). Öösel on valves üks õde ja kaks hooldajat (20.00–08.00). Tööpäeviti on kohal ka pulmonoloog (08.00–16.00) ja

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

vanemõde (07.00–15.00). Psüühiliste probleemidega patsiente nõustab vajaduse korral psühhiaatrikliiniku akuutosakonna psühhiaater.

Õiguskantsleri nõunikud külastasid koos eksperdiga tuberkuloosiravi osakonna ruume, vestlesid osakonna töötajate ja patsientidega ning tutvusid tahtest olenematu ravi rakendamise dokumentidega.

1. Olmetingimused ja vaba aja veetmise võimalused

Tuberkuloosiravi osakond asub kahekorruselise hoone teisel korrusel. Esimesel korrusel on sisse seatud psühhiaatrikliiniku akuutosakond. Hoones on lift. Osakond on jaotatud kolmeks sektsiooniks. Patsient paigutatakse sobivasse sektsiooni, arvestades seda, kui raskelt haige ja nakkusohtlik ta on. Igas sektsioonis võib olla nii mees- kui ka naispatsiente. Nakkusohu ennetamiseks ei pääse patsiendid teistesse sektsioonidesse. Samas on nad kõik sunnitud (hoone ehitusliku eripära tõttu) õue minnes läbima teise sektsiooni.

Patsientide palatid on ühe- kuni kolmekohalised. Enamikus palatites on tualettruum (WC, kraanikauss ja dušš). Mõnel palatil on teise palatiga ühine tualettruum. Tualettruume on võimalik seestpoolt sulgeda. Osakonnas on ka üks suurem vannituba vanniga, kus hooldajad abistavad pesemisel liikumisraskustega patsiente.

Töötajad mainisid, et raskemate patsientide abistamiseks tuleks soetada tõstuk. Tööandja [kohustus](#) on hoolitseda töötajate tervise eest. Selleks peab tööandja hankima tööks vajalikud nüüdisaegsed abivahendid. Kui patsienti on vaja aidata ratastooli, vanni või õue, peab hooldajal olema võimalik kasutada tõsteseadmeid.¹ Need hõlbustavad personali tööd ning võimaldavad abivajajatel pääseda õue, osaleda ühisüritustes jms.

Palatite sisustamisel arvestatakse patsiendi terviseseisundit. Mõned patsiendid on psüühikahäirest tingitud ettearvamatu käitumisega, ette on tulnud ka palati sisustuse lõhkumist. Tavaliselt võib patsient tuua palatisse ka isiklikke esemeid. Kuna tuberkuloosi ravi kestab tihti päris pikka aega, võib patsiendile olla äärmiselt tähtis, et ta saaks olulised asjad haiglasse kaasa võtta. Hea, et haigla seda võimaldab.

Mõnes palatis ei olnud akende ees kardinaid. Personalil sõnul asuvad need palatid hoone põhjapoolsel küljel, mis on enamjaolt varjus. Kardinaid ei pruugi olla vajalikud üksnes selleks, et kaitsta palatis viibivat patsienti ereda päikesevalguse eest. Aknakatted tagavad ka inimeste privaatsuse. Näiteks pimedal ajal võib olla ebamugav kardinateta toas riideid vahetada, sest palatis toimuv on siis väljast selgesti nähtav.

Igas palatis on televiisor. Patsiendid saavad kasutada ka isiklikke sülearvuteid ja telefone. Osakonnas on raamatukogu ja mitmesuguseid lauamänge. Käsitööringi tööd korraldab psühhiaatrikliiniku tegevusterapeut.

Osakonna juurde kuulub üsna suur taraga piiratud jalutushoov. Hoovi pääseb ka ratastooliga. Tahtest olenematu raviga viibivad patsiendid saavad jalutada osakonna hoovis ning koos saatjaga ka psühhiaatrikliiniku pargis. Osakonnast väljumiseks peab paluma personalil ukse avada. Päevakavas on jalutamiseks ette nähtud kindlad ajad (hommikul ja pärast lõunat), kuid töötajate

---

¹ Patsiendi tõstmiseks kaasnevad ohud ja nende ennetamine (<https://osha.europa.eu/et/tools-andpublications/publications/e-facts/efact28>).

sõnul võivad patsiendid õue minna ka muul ajal. Patsiendid kinnitasid vestlustes, et soovi korral saavad nad alati osakonnast välja minna (nii osakonna kinnisesse hoovi kui ka parki).

Igasse palatisse ja tualettruumi on paigaldatud abi kutsumise seade. Mõnes palatis ei olnud süsteem töökorras. Ühes sellises palatis viibis liikumiskustega patsient. Et kõik patsiendid saaksid vajaduse korral viivitamata abi, tuleb sageli kontrollida, kas personali kutsumise seadmed töötavad. Ka Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (CPT) on [rõhutanud](#)² tõhusa abi kutsumise süsteemi tähtsust, eriti lamajate jaoks.

Õiguskantsler palub paigaldada kõigi osakonna palatite akende ette kardinaid, et patsientide privaatsus oleks paremini tagatud. Abi kutsumise seadmed peavad olema töökorras. Kaaluma peab hooldajate tööd hõlbustavate abivahendite soetamist.

2. Kaebuste esitamine

Osakonnas on eraldi kast, kuhu patsiendid saavad panna oma kaebused ja ettepanekud. Sisekorraeeskirja kohaselt aitab osakonna õde vajaduse korral patsiendil kaebuse või ettepaneku kirja panna.

Kaebuste ja ettepanekute kast asub osakonna teises sektsioonis, hoovi viivas koridoris. Kuna koridori pääseb vaid siis, kui töötaja ukse avab, ei pääse patsiendid kastile hõlpsasti ligi.

CPT [standardites](#) on rõhutatud, et väärkohtlemise ennetamiseks on väga oluline anda patsiendile võimalus esitada kaebusi raviasutusele või sõltumatule organile. CPT on märkinud³, et patsiendid peavad saama kaebuste kastile hõlpsalt ligi ning selline kast võiks olla asutuse igas üksuses.

Õiguskantsler soovib Viljandi Haiglal panna kaebuste ja ettepanekute kast tuberkuloosiravi osakonna igasse sektsiooni.

3. Tervishoiueksperdi hinnang

Kirjale on lisatud kontrollkäigule kaasatud tervishoiueksperdi arvamus. Palun Viljandi Haiglal esitada oma seisukoht tervishoiueksperdi arvamuses ja siinses kirjas toodud tähelepanekute ja soovitude kohta.

Ootan Teie seisukohta võimaluse korral hiljemalt 17.06.2019.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

---

² CPT aruanne, p 94.

³ CPT 2015. aasta [Armeenia visiit](#) (p 138); CPT 2017. aasta [Bulgaaria visiit](#) (p 136).

Lisa: tervishoiueksperdi arvamus

Koopia: Sotsiaalministeerium, Terviseamet.